

Še mnogo lepega bi bilo povedati iz življenja angelskega mladeniča Alojzija. A mnogo o njem že tudi sami veste. Skrbite le, da boste vsaj v teh čednostih napređovali, ki ste jih spoznali v tej naši šoli!

Ljubi sveti Alojzj! Ti pa čuvaj in blagoslavljalj našo slovensko mladino, da pride po Tvojih stopinjah do rajskih višav, do večne sreče!



Francka Zupančič:

Lakota.

(Vojna pravljica.)

Družinica je povečerjala krompir, malo mleka in kosček ovsenega kruha. Bratec in sestrice sta še obsedela in zrla na prazno mizo, kot da bi še kaj pričakovala — ali da je še kaj na mizi. A bilo ni nič več. — Tako je bilo dan za dnem.

Iz oces otrok je prisijal mal, nemiren duh. Zaplesal po mizi, in koder je uzrl drobtinico, se je pripognil do nje ter jo je pobral. To je bil lakotni duh. Ko pa je bila miza prazna, čisto prazna, se je vrnil škodoželjno v rjave očke otrok ter zrl vunkaj, kot da hoče oznanjati vsemu svetu: tu domuje glad.

Otroka sta bila zelo pridna. Nič nista tožila in jadikovala. Sedela sta sključena kot dva plašna ptička. V kuhinji zunaj je pomivala mati posodo. Za pečjo je pa sedela babica in je poklicala zdajci otroka k sebi. Njene oči so videle globoko v rjave očke otrok. Lakotni duh pa je takoj ob klicu babice izginil iz ocesnih okenc in se je skril na dno otroških srčec. A babica ga je še vseeno videla ondi, kako je čepel v koticu in čakal, kdaj bo kaj popraskati. In mislila si je babica: »Da bi imela le kosček kruha, pa bi ga prepodila tega krvosesa.« — Lakotni duh pa se je potuhnil kot mačka: poželjivo in zviho.

Bil je čas, ko je prinesla mati po večerji vsakrat lep kos belega kruha, dobrega, maslenega — ali pa

sladak kolač z rozinami. A tega časa sta se otročiča prav malo spominjala, ker sta bila tedaj še zelo majčkena.

Sedaj pa je bilo tiho v sobi. »Babica, samo še malo kruhka...« je zamoledoval bratec. Babica se je ustrašila, vstala je in šla v shrambo ter prinesla vsakemu otroku kosček kruha. Lakotni duh je zacepetal z drobnimi nožicami, bil je jezen in se ni več pokazal pri očesnih okencih. Babica je pa zopet sedla k peči in je začela pripovedovati:

»Nekoč je živel zelo reven deček, sirota. Ta je moral iti v mesto, iskat sorodnike, ker so mu umrli starši. Ko se je vlegel zadnji večer doma na slamnato blazino, in ni bilo mamice, da bi ga odela, je pristopicalo skozi duri malo, neznatno bitje in šlo naravnost k dečkovemu ležišču, ko je ravno dremal. Bitje je bilo drobno, neznatno, svetlih las, bledih lic in temno obsenčenih, globoko udrtih oči. S svojimi belimi prsti se je dotaknilo dečkovega čela, da je še enkrat odprl oči in pogledal.

»Me poznaš?« ga vpraša bitje.

»Ne!« odgovori deček.

»Zapomni si! Jaz sem Lakota. Ko boš šel jutri z doma, bom šla s teboj in te bom vodila.«

»Oh!« je zaplakal deček, ker se je spomnil očeta in matere, ter da ni ta dan še ničesar jedel razen skorje trdega kruha.

Jokaje je deček zaspal. Ko se je pa prebudil v jutru, je že sedela ob vznožju njegove postelje Lakota, kot da ga je čuvala vso noč.

»Požuri se!« mu je velela.

Deček se je napravil. Šel je v kuhinjo, a bila je hladna in prazna. Po vsej hiši je bilo tiho. Zbolelo ga je srcece in zaihtel je. Tedaj ga je prišla Lakota za roko in ga odpeljala, kakor mu je obljubila prejšnji večer. Črez nekaj časa ga je vprašala: »Ali me vidiš, ko grem s teboj?« Deček ji je le prikimal. Bilo mu je tako tesno in hudo pri srcu; saj je bil še brez zajtrka.

Ob robu gozda je stala hišica z malimi okenci. Lakota je rekla dečku: »Idi v to hišico in poprosi kosček kruha!« — Deček se zboji. Še nikdar ni

prosjačil. Oblije ga rdečica. A Lakota mu reče iznova in ostro: »Idi!«

In šel je. Prestopil je kamenito stopnico ter odprl duri. V izbi je bila stara ženica. Deček pa ni mogel izpregovoriti besede. Povesil je glavo in zardel iznova. A ženica ga ni izpraševala nič. Prinesla mu je skledico kave in kos črnega kruha ter mu ukazala, naj sede za mizo. Lakota je pa čakala zunaj. Ker je bila pa ženica tako prijazna, je začel deček govoriti z njo in ji je pripovedoval o svoji revii, da se je ženi smilil, in je imela solzne oči.

Ko je prišel deček vunkaj, ni uzrl nikjer več Lakote. Solnce je sijalo, in deček je veselo zaklical: »Lakota, kje si?« — A se mu ni oglasila. Iznova je zaklical: »Lakota, Lakota!«

Nič!

Gotovo je šla naprej, si je mislil deček in je šel dalje.

Ko je pa že hodil precej časa, je uzrl Lakoto, sedečo ob poti.

»Si vendar tu?« ga je vprašala ona in vstala. »Kako se ti je godilo?«

»O, dobro, prav dobro!« je odgovoril deček. Pa je Lakoti pripovedoval o dobri ženici. Tedaj se je razveselila Lakota, se zasvetila kot angel, pa obraz ji je zažarel kot zvezda, in oči so se ji bliskale kot pomladno solnce. Rekla je prijazno: »Šla bom tu mimo!« — Deček je vprašal: »Kam boš šla?« — A Lakota mu ni več odgovorila. In deček ni razumel pomena besedi »šla bom tod mimo«.

Solnce je stalo najvišje na nebu. Vroče je bilo in soparno. V dolini je stal mlin. Voda je šumela, brzela v strugi in gonila mlinsko kolo. Lakota je obstala vrhu klanca nad mlinom, pa zrla nekaj časa vodo in rekla naposled dečku: »Idi v mlin!« — Deček jo je slušal. Vedno bližje mu je bil ropot koles. Že so hlapci hodili semintia ter nosili težke, polne mehove in vreče moke. Pred mlinom pa so stali vozovi in čakali na dober, blag tovor. In pri vratih je stal mlinar ter ukazoval. Deček ga je ogovoril ponižno, boječe. A mlinar je zarohnel: »Tak fantek, pa že berači!

Sramuj se!« — In v kuhinjo je zaklical: »Dajte mu kosček kruha vunkaj!«

Dekla mu je prinesla kosček kruha. Deček se je preplašen in bled vrnil k Lakoti. Ta ga je zopet vprašala, kako se mu je godilo. Tedaj je deček zajokal tako bolestno in milo, kot da stoji zopet ob mrtvaškem odru matere, pa je držal s tresočo roko tanki kosček kruha. Lakota se je razsrdila in z njenega obraza je odsevala jeza. Rekla je: »Tu ne bom šla mimo!«

Tako je potem rekla še večkrat: »Tu bom šla mimo« — ali pa: »Tu ne bom šla mimo«, kakor se je že vračal deček vesel ali žalosten iz hiš.

Naposled sta prišla z Lakoto v mesto. Deček je izpraševal od ulice do ulice po svojih sorodnikih, h katerim je hotel, in naposled je izvedel, da so se izselili iz mesta že davno, in nihče ni vedel, kam. Bil je torej sam in tuj v mestu, med visokimi hišami. Nikamor si ni upal, čeravno ga je Lakota silila. Vsepopovsod je bilo po mestu veselo življenje. V pekarijah je bilo nagromadenih žemelj, prest in vsakovrstnega peciva — da je dečku jemalo vid. Za malo denarja se je dobilo vsega dovolj. Trgovci so imeli še polne predale kave, riža, sladkorja; vsega v izobilju. In če se je prav veliko skupilo, so bili zadovoljni in so rekali: »Hvala!«

* *

Otrokoma ob babici so zažarela lica in oči. Babica je prenehala. V mladih dušicah so se porajale pestrobarvne podobe iz preteklosti. Tako — tako je bilo nekoč... Lakotni duh pa je zbežal iz njiju srčec, se vsedel na mizo in mahal z drobnimi nožicami. Babica pa je pripovedovala naprej:

»Za ubogeга dečka se ni zmenil potem nihče. Saj ni imel nihče časa. Vsak je hitel le za svojim opravkom. Izložbena okna so bila tako lepa in velika, in izložene stvari tako krasne! — Toda kaj je to hasnilo ubogemu dečku? Nepremično je zrl ta kras in tiščal nasek na šipo. A sčasom je postal truden in onemogel, ker pač nihče ni sit od gledanja. Deček je vedno bolj čutil glad.



Zimsko veselje.

Tedaj ga je začela Lakota priganjati, ukazovati mu, in deček je moral slušati, hoté ali nehoté. Pozvonil je boječe ob nekih durih. Lepo oblečen gospod, s svetlimi gumbi na suknji, je odprl, pa ni niti pogledal dečka, ampak le dejal: »Beračiti je tu prepovedano!« — pa je zaloputnil vrata. Z okna višje gori je pa pogledal dol drug gospod z očali in je rekel: »Glejte potepenca! Tako mlad, pa že berači!« — In potem je zagrozil: »Glej, da se mi spraviš odtod!« — Deček je stekel in tekkel, da naposled že več ni mogel, pa se je zgrudil v kotu ob oglu neke ulice. Komaj ga je dohitela Lakota. Ko je pa videla revčka ležati, se ji je zasmilil. Položila mu je roko na glavo in rekla: »Zapustila te bom! Naj ti bo dobro!«

In potem se je Lakota razsrdila. Zrastla je, postala velika kot cerkven zvonik, pa je udarila z nogo ob tla, da je jeknilo. Njen glas je zadonel kot žvenket ostrega orožja, ko je rekla: »Tu pa ne bom šla mimo!« V mestu pa je bil ropot, ni nihče ni slišal besedi Lakote. Deček je pa spal in spal v kotu... In ko ga je v jutru našel stražnik, je bil revček mrtev. Ljudje so tedaj drli skup in postajali. Nastala je velika gneča okrog mrlička. In tožili so: »Ubožček! Saj bi mu ne bi bilo treba umreti v mestu gladu. Ubogi, ubogi deček!« — A tedaj je bilo že prepozno. Revček je bil mrtev.«

* *

Otroka sta povabila glavici. V očeh so jima zalesketale solze. A bratec je zaprosil: »Babica, naprej!« In babica je nadaljevala: »V samotni skalni duplini je živela sestra Lakote. K njej je šla Lakota in ji je povedala vse, kar se je zgodilo. Kako je umrl v mestu ubogi deček lakote, čeravno se je videlo po izložbah vse polno dobrot, in kako trdosrčni so mnogi ljudje. Sestra jo je poslušala in vstala. Bila je velika. Iztegnila je roko, prijela velik nabrušen meč, pa ga zadela na rame. Nadela si je krvavordečo čelado in je šla v svet. Ko je prišla tudi v ono mesto, so se je ljudje ustrašili in so dejali: »To je Vojska!« — Mnogi se pa seveda niso zmenili zanjo. Vojska pa je

zavihtela meč ter rekla resno in trpko, da je celo Lakota strepetala: »Ostala bom dolgo, dolgo!«

Lakota pa je storila, kot je pretila. Šla je mimo hišice ob gozdu. Notri je sedela stara ženica in je jedla močnik, pripravljen iz moke in s kozjim mlekom. Pa je zrla z modrimi očmi skozi mala okenca. — Lakota je prišla do mlina. Šla je noter in položila roko na mlinsko kolo. Pa se je takoj ustavilo. Nobenega mehu žita, nobenega prahu moke ni bilo poslej več v mlinu. Mlinar je postal obupan pred hišnimi vratmi. — Lakota je pa šla še v marsikatero hišo, kot je obljubila. Povsod so izginile potem polne sklede raz mize in mesto njih prišle male posodice s tankorednimi jedili na mizo. Suh kruh je nadomestoval pecivo, ali ga pa sploh ni bilo.

Tudi v mesto je prišla Lakota. Postala je velika, večja kot najvišji zvonik. V pekarijah ni bilo dobiti več žemelj, prest, kolačev in drugega peciva. Vse dobro je šlo v kraljestvo palčkov in vil; ljudje dobrega niso več videli. Trгоvec je gledal s skrbjo ljudi, ki so prihajali v trgovino, ker je imel le prazne predale. Ljudje so pa kupovali za drag denar ter rekali: »Hvala lepa!« Bili so veseli, da so sploh kaj dobili. Pred prodajalnami ob izložbah pa so stale dolge vrste ljudi in se gnetle ter čakale ure in ure na kosček slanine ali peščico moke ali merico sladkorja.«

* *

Babica je umolknila. Resno in tiho je bilo v sobi. Deklica je odgovorila: »Potem je pa prišla Lakota tudi k nam?« Babica je prikimala: »Malo je je tudi pri nas. Ker velikokrat se nismo spomnili gladnih siromakov, ko nam je bilo dobro. In vinar, ki smo ga jim dali, smo dali brez misli in neprijazno. Zato . . . Lakota pa ne bo ostala vedno. Zopet bo odšla. In sicer tedaj, ko bodo ljudje zopet izvrševali blaga dela usmiljenja: ko bodo zopet radodarni do revežev, ko nikogar ne bodo zavidali, nikogar žalili. Ko se bodo ljudje zopet med seboj ljubili, kakor nas je učil naš Zveličar: »Na tem bodo vsi spoznali, da ste moji, če boste ljubezen imeli med seboj.« Tedaj bo minula

lakota. Potem bo seveda izginila z njo s sveta tudi vojska. Kajti ljubezen do bližnjega je največji sovražnik Vojske in Lakote.»

In otroka sta zdaj veselo vzkliknila: »Babica, koj jutri storiva kaj dobrega!«

In Lakota je tedaj urno vstala ter stekla pri vratih vun. Je niste videli?

Otroka pa sta še v svojih posteljicah sanjala o ljubezni, ki jo bodeta delila naslednji dan, jutri že, jutri — in jutri že tudi morda pride — mir, mir, mir!



— è: *V Nikolajevi noči.*

*Že davno Nikolajeva je noč
zemljó s perotmi temnimi pokrila.
V cerkvenem stolpu bila je polnoč...
Iz krasnih sanj se Cvetka je zbudila.*

*„Kaj lahko pač stopica tam po tleh?“ —
Vsa v strahu Cvetka je zašepetala:
„Morda je Nikolaj...? Sam parkelj...? Eh,
saj sem zmolila vse, kar sem le znala!“*

*Boječe in jokaje urno je
odejo si čez glavo potegnila...
A zjutraj vrh daril je v sobi še
ponočni strah: no — kužka — zapazila.*

